

STAMBOOM DOSSIER

LAMBERTA (BEPPIE/BEP) WILHELMINA MARIA CUIJPERS (1913 - 1977)

Gehuwd met Johannes (Joop) Martinus Theodorus Martens (1900-1976)

Versie: 1.8 250406 Ir. René A.M. Martens RI Msc

Geboren Boxmeer - 08 november 1913.
Vader: Martinus Wilhelmus Cuijpers (1870-1952).
Moeder: Petronella Hendrica Hoenselaars (1879-1950).
Huisarts W.J.F. Nuyens.

Gehuwd Nijmegen - 29 juni 1938.
Parochiekerk van den H. Antonius van Padua, Groenestraat
Nijmegen.
02 juli 1938 te Stadhuis Nijmegen.

Overleden Nijmegen - 06 februari 1977.
Begraven 10 februari 1977, Gecremeerd begraafplaats Moscowa te
Arnhem.

Kinderen

1. Marion Martens (1946-2014)
2. Rene Albertus Maria Martens (1949-nvt)

Zie dossier Johannes (Joop) Martinus Theodorus Martens (1900-1976).

Toelichting

Beppie / Bep heeft een emotioneel lastige jeugd gehad, welke ook het gevolg was van haar faalangst, iets wat in die tijd nog niet als zodanig werd onderkend. Veel verdriet heeft zij ondervonden van het aanvankelijke drankgebruik van haar vader, de dood van haar lievelings herdershond, de vroegtijdige dood van Elisa (zus), Willy (broer verdronken) en de dood van haar lievelingsbroer Albert (verdronken met de vrachtwagen).

Haar nichtje Ria Lelieveld samen met zus Elly hadden een geheel ander beeld van opa Cuijpers. Ondernemer en een gezellige en vrolijke man altijd in voor grapjes. Na enige aarzeling en op aandringen van haar boezemvriendin Rie van Dreumel (gehuwd Albers van der Linden) is zij getrouwd met haar 13 jaar oudere Jopie.

Samen hebben zij een fijn en gezellig gezin opgebouwd in hun eerste en enige huis aan de Wezenlaan 239 te Nijmegen. Hier heeft zij een jaar na de dood van Jopie zelfmoord gepleegd, waar zij in carnavalstijd werd gevonden door zoon René. Zij kon het alleen zijn niet verwerken.

Foto met Lisa, Albert, Riek en Toos.

Opleidingen

1918 Beppie ging evenals haar zusters na de lagere school naar de zogenaamde Voorschool in het Kasteel Boxmeer van de nonnen aldaar. Naast het ziekenhuis was er tevens een privéschool voor de rijkere uit het dorp. Van andere scholing van Beppie is niets feitelijk bekend.

Op deze school werkten Franse zuster, zodat zij ook de Franse taal heeft geleerd. Op het internaat bij Moerdijk zijn Lisa, Toos en Beppie geweest. Zij hadden een vreselijke hekel aan die rotnonnen.

1921 Moerdijk, Pensionaat, ULO-, Kweek- en Industrieschool "Sacre Coeur". In 1886 werd in Moerdijk een klooster Zusters Allerheiligst Hart van Jezus gesticht. Hier woonden vrouwelijke religieuzen die een naaischool en kleuterschool begonnen. In 1908 kwamen daar een kweekschool en huishoudschool met internaat bij. Dit klooster werd op 7 november in 1944 compleet verwoest met het bombardement op de Moerdijk. Na de oorlog werden op het terrein van het klooster een parochiekerk en een lagere school gebouwd.

Werk

St. Annastraat 141 Bewoner 1932 P.F.A. Speet (Bron: Adresboek Nijmegen 1932)
 1930- 05 september 1932 Nijmegen, Javastraat 104: Keuken dienstmeisje
 Bewoners Fam. Th.L.W. van Benthem (Bron Adresboek Nijmegen 1932)

05 november 1932 Nijmegen, Oranjesingel 38: Keukendienstmeisje.
 Bewoners Fam. C.M. Mooleburgh (Bron Adresboek Nijmegen 1932)

Familie van Rijckevorsel - Oranjesingel 28 Nijmegen.
 Familie Roupe van der Voort

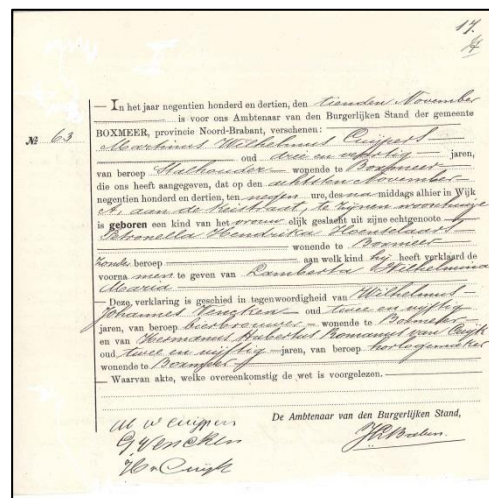
Gezin Roupe van der Voort

Documentatie

1941 11 juni 1941, Persoonbewijs N53 No 010524 met pasfoto.
 1975 15 september 1975 NS identiteitsbewijs.
 Gemeente Nijmegen, Pas65.
 1977 23 februari 1977 Gemeente Nijmegen, Paspoort nr 230591H.
 1978 06 februari 1978 Bidprentje.

Registers

Bron	BHIC Geboorte
Kind	Lamberta Wilhelmina Maria Cuijpers
Datum geboorte	08-11-1913
Geslacht	v
Plaats	Boxmeer
Vader	Martinus Wilhelmus Cuijpers
Moeder	Petronella Hendrika Hoenselaars
Bron	Geboorteregister Boxmeer 1913
Toegangsnr.	550
Inv.nr.	394
Aktenummer	63
Akte datum	10-11-1913

Familiefoto's

1920 Beppie 7 jaar, 2^e klas lagere school Boxmeer. Uit deze foto blijkt wel dat hier de kinderen van de notabelen uit Boxmeer op school zaten. Dergelijke foto's waren in die tijd zeldzaam.

1932 Boxmeer Beppie Cuijpers (19) met vriendinnen.

1933 Beppie Cuijpers (22) met Nijmeegse vriendinnen Rie van Dreumel & Rie Damen. Beppie (kokin) en Rie (kindermeisje) werkten voor dezelfde familie.

1934 Nijmegen Beppie Cuijpers (21) & zus Toos.

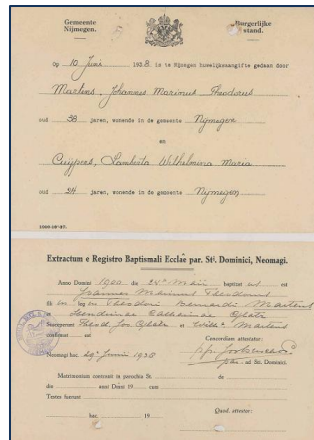
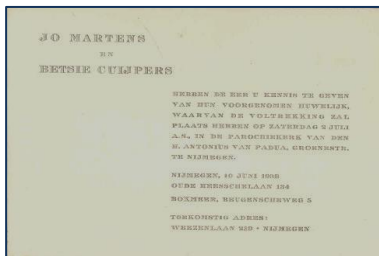
1934 Boxmeer Beugenseweg 5 Beppie Cuijpers (21) Albert & Willy Cuijpers (broers).

Bep, Albert, moeder, Dora en Willy.

Huwelijk

HUWELIJKSKAART

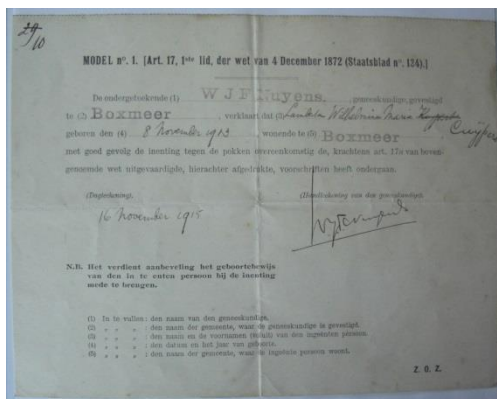
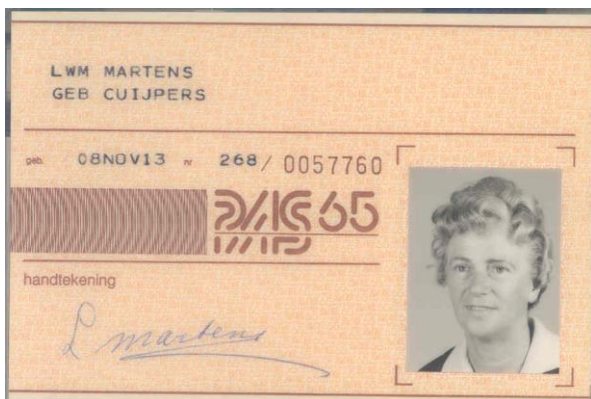
Kerk 29 juni 1938
Stadhuis 02 juli 1938 te Nijmegen

Joop Martens (38) & Bep Cuijpers (25)

Woningen

- 08 november 1913 Boxmeer, Keistraat 99A & 100 (Nu Steenstraat 49)
Zie scan Bevolkingsregister akte 148.

2. 1913 Boxmeer, Beugenscheweg 5,
*Zie scan Bevolkingsregister BHIC akte 134,
Op adres samen met ouders, broers Albertus (Albert) en Willy en zus Lamberta (Beppe).*
3. 1921 Moerdijk, Internaat, Moederhuis Zusters van het Heilig Hart 'Sacre Coeur', Steenweg 49, Moerdijk, ULO-, Kweek- en Industrieschool "Sacre Coeur".
4. 19xx - 09 nov 1928 Den Bosch, Parade 2
Zie scan Bevolkingsregister BHIC akte 182.
5. 16 oktober 1929 Boxmeer, xxxxx
6. 18 december 1929 Nijmegen, St. Annastraat 141 (inwonend Dienstmeisje)
7. 1930 - 05 sep 1932 Nijmegen, Javastraat 104 (inwonend dienstmeisje/kokin).
8. 05 september 1932 Terug in Boxmeer.
Zie scan Bevolkingsregister BHIC akte 134.
9. 05 november 1932 Nijmegen, Oranjesingel 38 (Adres werkgever als dienstmeisje/kokin).
10. 1936 - februari 1977 Nijmegen, Wezenlaan 239

WOONPLAATS *) Beugenscheweg 5

Volgsnummer	BESLACHTSNAAM. (Achternaam der vader)	VOORNAMEN. (Voor- en tussennaam)	Gedachtl. 4. 5. 6.	GEBORTE.		BURGERLIJKE STAND	KEER BEMOET- SCHAP	NATIONA- LITEIT	AMBT, BEROEP of BEDRIJF.	INSCHRIJVING in het bevolkingsregister.		AFSCHRIJVING uit het bevolkingsregister.		Dag- tekening van OVER- LIJDEN ?)	Aanmer- kingen. (Art. 24, 1e lid)
				Dagte- kening en jaar der geboorte.	Plaats 1)					Dag- tekening en jaar van aanschr. ving.	Plaats 1)	Plaats 1)			
1	Cuijpers	Lambertus	M	M	1-1-70	Harst	H	✓	R.K.	bed.	landbouwer				
2	Hoornstra	Rebecca	M	V	18-7-77	Harst	H	✓	R.K.	bed.					
3	Cuijpers	Albertus Wilhelmus	M	M	24-8-18	Boxmeer	O	✓	R.K.	bed.					
4	Cuijpers	Lambertus	M	M	24-8-18	Boxmeer	O	✓	R.K.	bed.					
5	Cuijpers	Lambertus	M	M	24-8-18	Boxmeer	O	✓	R.K.	bed.					
6															
7															
8															
9															
10															
11															

Handwritten notes at the bottom of the table: 2/11/32 Nijmegen 7/11/32 Nijmegen 1/11/32 Nijmegen

Lees meer over mijn ouders in de biografie van Joop Martens.

STAMBOOM CUIJPERS		Geocom upload:					
Versie 1.26 150419		Auteur René Martens					
IV		V		VI		VII	
WILLEM CUIJPERS (81)		MARTINUS WILHELMUS CUIJPERS (82)		HENRICA (RIEK) THEODORA ELISABETH CUIJPERS			
Wanroij - 23 februari 1838	4	Haps - 01 augustus 1870	7	Boxmeer - 24 april 1903	7		
Beers - 23 augustus 1919		Eindhoven - 10 februari 1952		Nijmegen - 19xx			
<i>Haps - 21 april 1863 gehuwd</i>		<i>Beers - 14 april 1901 gehuwd</i>		<i>gehuwd</i>			
ELIZABETH ARTS (79)		PETRONELLA HENDRICA HOENSELAARS		O.A. MET EEN BELG			
Haps - 09 januari 1829		Groot Linden - 10 juli 1879					
Beers - 11 november 1908		Boxmeer - 06 juni 1950					
				ELISABETH (ELISA) CATHARINA MARIA CUIJPERS (21)			
				Boxmeer - 05 mei 1905	STOP		
				Boxmeer - 31 oktober 1926			
				CATHARINA (TOOS) JOHANNA MARIA CUIJPERS (85)		RIA LELIEVELD	2
				Boxmeer - 16 januari 1907		ELLY LELIEVELD	2
				Eindhoven - 30 december 1992		YVONNE LELIEVELD	STOP
				<i>gehuwd met</i>		JACK LELIEVELD	2
				HERMANUS CORNELIS ANTONIUS LELIEVELD		CARIN LELIEVELD	2
				Leiden - 17 april 1904	6	HELMIA LELIEVELD	2
				Eindhoven - 04 mei 1989			
				ALBERTUS WILHELMINUS MARIA CUIJPERS (37)			
				Boxmeer - 24 augustus 1910	STOP		
				Boxmeer - 10 februari 1947			
				LAMBERTA (BETSIE / BEP) WILHEMINA MARIA CUIJPERS (63)			
				Boxmeer - 08 november 1913			
				Nijmegen - 06 februari 1977			
				<i>gehuwd</i>			
				JOOP MARTINUS THEODORUS MARTENS (76)		MARION MARTENS	3
				Nijmegen - 23 mei 1900		RENÉ ALBERTUS MARIA MARTENS	3
				Nijmegen - 1976			
				WILHELMUS MARTINUS CUIJPERS (1)			
				Boxmeer - 19 november 1916	STOP		
				Boxmeer - 02 januari 1918			
				WILHELMUS (WILLY) MARTINUS CUIJPERS (16)			
				Boxmeer - 27 oktober 1921	STOP		
				Boxmeer - 31 juli 1938			

Ca. 1928 Bepie 15 jaar.

1933 Bij zus Toos en Herman Lelieveld in Eindhoven.

1938 Opening Sportfondsbad-Oost met de Nijmeegse Reddingsbrigade o.a. Joop Martens, Leida en Toon de Kluijs.

1946 Achtertuin Wezenlaan

1955 Zoutenlande met Moeder en dochter Lies van den Bogaard.

1929: Nijmegen, St. Annastraat 141

Op 10 mei 1940 verbrak Adolf Hitler de belofte dat hij de Nederlandse neutraliteit zou eerbiedigen. Om circa vier uur 's morgens stak het Duitse leger op verschillende plaatsen de Nederlandse grens over, waaronder bij Beek. In het kader van de Duitse militaire operatie Fall Gelb moesten de Lage Landen ingenomen worden. De weg over de Duivelsberg bij Berg en Dal vormde één van de strategische punten binnen deze operatie. Met groot machtsvertoon stak het 10e korps van het Duitse leger de Nederlandse grens over. Via de Berg en Dalseweg en de Tooropstraat trok het Duitse leger vanuit het oosten Nijmegen binnen. En zo begon de Tweede Wereldoorlog voor Nederland onder andere bij Nijmegen.

"Een angstaanjagend gebrom verstoorde de stilte van de vroege morgen op 10 mei. Op straat riepen de mensen: Het is oorlog! Het zijn de moffen!"

Langzaam maar zeker begonnen de inwoners van Nijmegen te beseffen wat er aan de hand was, zoals de destijds 11-jarige Frans Daniëls optekende. Bij het binnentreden van Nijmegen-Oost deelden de marcherende Duitse soldaten – met “handgranaten tussen hun riem en geweren gevaarlijk vooruit” – pamfletten met tal van gebodsbepalingen uit aan de toegestroomde wijkbewoners.

Niet veel later volgde enkele zware ontploffingen elkaar kort. Diverse Nederlandse legereenheden hadden in en om Nijmegen enkele bruggen op strategische plaatsten tot ontploffing weten te brengen, om derhalve de Duitse opmars te vertragen of zelfs te voorkomen. Naast de belangrijkste brug, de Waalbrug, werden ook de spoorbruggen aan de Graafseweg en St. Annastraat en de bruggen over het Maas-Waalkanaal opgeblazen.

Ondertussen had het Nederlandse leger zijn stelling opgebouwd aan de overzijde van de Waal bij Lent. Vanuit bunkers bestookten zij het Duitse leger. Het Duitse leger probeerde op hun beurt weer een stelling op te bouwen aan de Batavierenweg, van waaruit zij het Nederlandse leger bij de bunkers in Lent konden beschieten. Het Nederlandse leger was helaas niet opgewassen tegen de Duitse overmacht en diende al snel zijn stellingen te verlaten.

Toen de avond was gevallen, waren overal in Nijmegen pamfletten met gebodsbepalingen aangeplakt. Men mocht bijvoorbeeld niet meer na acht uur 's avond over straat en alle mannen tot 35 jaar dienden zich te melden bij de Duitse

autoriteit.

Behoudens de opgeblazen bruggen, ontzette gebouwen nabij de bruggen en wat algemene glasschade was de schade in Nijmegen voorsnog beperkt gebleven. Maar de Duitse waren gekomen om te blijven en op de St. Annastraat nummer 141 hadden zij hun hoofdkwartier gevestigd. Nijmegen bleef vijf jaren bezet en was in deze periode in de ogen van de Duitsers, zoals de Duitse hoofdcommandant Wentzel in een gesprek met de Nijmeegse burgermeester Steinweg verkondigde, “eine alte, schöne Deutsche Stadt.” Nijmegen was bezet, als eerste stad van Nederland.

Lees meer over de oorlogsjaren: website Hazenkamp 100 jaar Weezenlaan.

1930-1932 Nijmegen, Javastraat 104

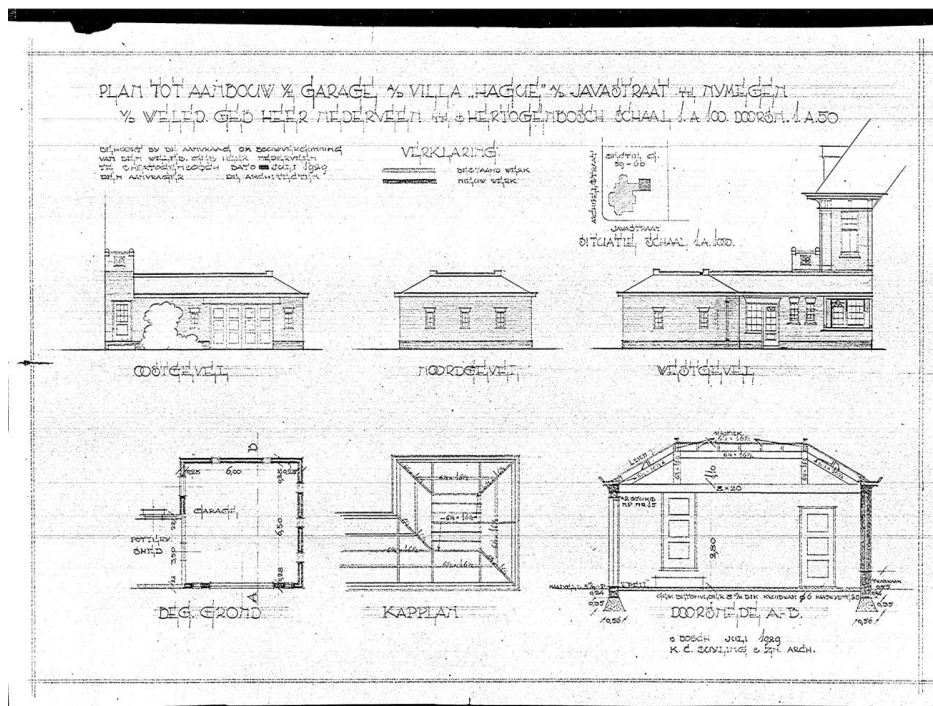
Beppie Cuijpers (17) heeft hier als jonge kokkin gewerkt en had daar een eigen kamer.

Het statige pand aan de Javastraat 104 was anno 1930 eigendom van dhr. Th. Van Benthum. Volgens het bouwarchief stond het bekend onder namen van Villa Haque van opdrachtgever Haque een Engelse accountant en anno 1929 Villa Saxon Holme. Het is ooit in gebruik geweest als Provinciaal laet van de Paters Carmelieten en later bekend als de Veegerkliniek.

De Rooms-Katholieke Estourgie begon zijn carrière als leerling op het architectenbureau van Eduard Cuypers. In 1912 kreeg hij in Oss zijn eerste opdracht. Het betrof een kantoorgebouw voor de margarinefabriek van Frans Jurgens. In hetzelfde jaar ontwierp Estourgie voor Jurgens Huize Heijendaal nu onderdeel van het Radboud. In Nijmegen ontwierp hij verschillende villa's, zoals in 1913 villa Saxon Holme aan de Javastraat 104 en was hij verantwoordelijk voor de

uitbreiding van het Canisiuscollege en het Stedelijk Gymnasium. Na zijn overlijden in 1950 zette zijn zoon Charles jr. het bureau voort. Estourgie ligt begraven op de Begraafplaats Heilig Land Stichting.

1932: Nijmegen, Oranjesingel 38, 6511NW Monument.

Hier werkte Bepie als kokin voor de familie Rijckvorsel. *Woonhuis in gebruik als kantoor. Bakstenen pand in twee bouwlagen met plat dak dat aan de straatzijde een schild heeft. De gevel is drie-assig waarbij de middelste as geprononceerder is uitgewerkt door twee smalle flankerende pilasters. Etages zijn gescheiden door een geprofileerde lijst. In de middelste as bevindt zich op de etage een balkon met gewijzigde balustrade. Daaronder twee openslaande terrasdeuren aangebracht. Ingang in de linker as. De ramen zijn recht gesloten onder de segmentbogen. De middenpartij is boven de vlakke kroonlijst voortgezet in een brede gemetselde dakkapel met een fronton op pilasters. Alle kozijnen zijn gewijzigd. Bouwjaar: 1895. Architect: J.J. Haspels. Eenvoudige gevel met rustige indeling, contrasterend met de rijkere panden in de gevelrij. Van belang voor de straatwand.*

Eduard Emanuël Joseph Marie van Rijckvorsel van Kessel, geboren 7 november 1888 te Herpen en overleden op 20 mei 1965 te Nijmegen. Leeftijd bij overlijden 76 jaar. Op 1 juni 1927 trouwde hij met Agnes Maria Frederica Alexandra barones van Lamsweerde, geboren 31 maart 1883 te Sittard en overleden te Nijmegen op 84 jarige leeftijd op 19 maart 1968. *Zie ook Oranjesingel 24 Nijmegen.*

Nijmegen, Wezenlaan 239 (woonadres 1936-1977)

Wijk G (1906);
wijk 11 Hazenkamp; straatcode 17035

kadastrale gemeente Hatert, Sectie C (1822): Weg van Malden naar Hees;
Wegenlegger 1859: Veldweg;
Raadsbesluit d.d. 27 januari 1906: Weezenlaan;
Raadsbesluit d.d. 9 juli 1924: Weezenlaan;

Raadsbesluit d.d. 1 juli 1959;
Raadsbesluit d.d. 22 juli 1964: Rentmeesterlaan (*gedeelte*);
Besluit B&W d.d. 9 december 1964: *inwerkingtreding (per 4 januari 1965)*

1859: "Veldweg

Loopende van de Groenestraat langs de Goffert tot aan de Vossenlaan"
(*Legger B*, nr. 46)

"De weg, reeds vóór 1906 met denzelfden naam werd aangeduid, loopt langs eigendommen van het Weeshuis te Nijmegen." (Teunissen 1933)

Op de plaats van de eigendommen van het Weeshuis ligt nu het Goffertpark. De Wezenlaan liep van de Groenestraat naar de Vossenlaan en werd in 1959 doorgetrokken naar de Hatertseweg. Sinds 1965 eindigt de Wezenlaan bij de Slotemaker de Bruineweg en heeft het zuidelijk deel een andere naam.

Vriendschappen

Bep en haar zus Toos hadden een speciale band met hun neef broeder Koentje uit Linden van het klooster in Brakkestein. Koentje werkte daar op de boerderij waar bijna wekelijks wij ons eitjes gingen halen. Koentje was in alle opzichten een bijzonder mens.

lees meer op deze website over zijn leven.

Zuster Coletha (Johanna Geertruida Hoenselaars) is als jong meisje togetreden tot de gesloten kloosterorde in Uden. Zij is een zus van de moeder van Bep. Een keer per jaar mochten wij vanachter dubbele tralies haar ontmoeten, wanneer wij gingen logeren bij tante Toos in Eindhoven. Later heb ik nog leuke gesprekken gehad met zuster Bernadette en koester de leuke herinneringen aan de bezoeken aldaar.

Lees meer op deze website over haar leven.

Met haar jeugdvriendin Lies uit Boxmeer heeft Bep altijd contact gehouden. Het huwelijk is altijd kinderloos gebleven. Hier op de foto samen met Bep's dochter Marion.

Bep werkte als jong meisje bij verschillende families in Nijmegen als kokin. Bij de familie Roupe van der Voort leerde zijn haar boezemvriendin Rie van Dreumel (Hatert) kennen, later gehuwd met Leo Albers van Linden, o.a. oudvoorzitter van hockeyvereniging ZOW nu HCQZ. Het gezin woonde om de hoek op de Hazenkampseweg 176. Met haar dochter Mieke heb ik inmiddels na jaren weer leuk contact en woont nu in Wijchen samen met een voor mij ook een oude bekende Jos Migo.

Lees meer op deze website onder: Hazenkamp 100 jaar Hazenkampseweg.

Arnold Bredius

Kasteel Hernen

Bep had een bijzondere vriendschap met de excentrieke kasteelheer Arnold Bredius van kasteel Hernen. Hoewel de man een teruggetrokken leven voerde konden zij en Arnold het kennelijk altijd goed met elkaar vinden gelet op de vaak lange gesprekken. Ook kreeg Bep vaak antieke spullen cadeau van Arnold en mocht zij vaak snuffelen op de zolderverdiepingen. Een antiek Delftsblauw waterbord bezit ik nog uit die periode.

Een zonderlinge man in een groot kasteel, zo kenden de meesten in Hernen en omgeving Arnold Bredius bij zijn leven. Sinds zijn overlijden in 1982 hebben duizenden in binnen en buitenland via de naar hem vernoemde stichting kennisgemaakt met zijn nalatenschap. Toch bleef de mens Bredius goeddeels onbekend, ook voor degenen die zijn stichting de afgelopen decennia hebben gemaakt tot wat ze nu is.

Arnold Bredius was een man van tegenstellingen. Hij was afgestudeerd theoloog, maar gaf aan zijn spiritualiteit een totaal andere draai dan zijn opleiding zou doen vermoeden. Hij was boer, maar voerde zijn bedrijf op onorthodoxe wijze. Hij was hartstochtelijk verzamelaar van boeken, maar bewaarde zijn verzameling in kisten op zolder. Bredius deed de dingen hardnekkig 'op zijn manier'. Maar omdat die manier voor de meeste mensen niet te volgen was, bleef hij altijd en overal een buitenbeentje.

Stichting A.A. Bredius

De privécollectie van A.A. Bredius vormt de kern van de stichtingsbibliotheek. Zoals dat bij iedere privébibliotheek het geval zal zijn, weerspiegelt ook deze verzameling de interesses en de geestelijke levensloop van een mens, in het geval van Bredius kan daaraan toegevoegd worden, van een vergeestelijkt, zoekend mens.

Bredius werd geboren in een vrij streng Nederlands Hervormd milieu. Hij was leergierig en begiftigd met een enorm geheugen. In zijn jeugd verdiepte hij zich enthousiast in encyclopedieën, landkaarten, atlanten en reisbeschrijvingen. Bredius ging eigenlijk vanzelfsprekend theologie studeren in Leiden. De degelijke werken in deze bibliotheek over de Heilige Schrift en bijbelexegese, de handboeken voor de godsdienstgeschiedenis, de dogmengeschiede, de geschiedenis van de concilies, de patristiek, de christologie, de pneumatologie, de mariologie, de leer der sacramenten, enz., behoren bij deze periode. Bredius was daarnaast ook nieuwsgierig naar de andere kant van het verhaal, hetgeen bijvoorbeeld blijkt uit een paar zeer gedateerde, psychologische ontrafelingen van de figuur van Jezus Christus die neergelegd zijn in nog steeds aanstootgevende werken als 'La folie de Jésus'. Dat Bredius ook later aanhanger bleef van de gedachte 'eenheid-in-verscheidenheid', of misschien beter 'eenheid door of bij de gratie van tegenstellingen' en nieuwsgierig bleef, blijkt uit zijn blijvende belangstelling, in boeken uitgedrukt en door ons bijeen gezet onder de noemer 'occult', voor alle mogelijke soorten al dan niet historische, ketterse stromingen, van de Bogomilen, tot Jan Hus, de Rozenkruizers, de Catharen, de Albigenzen, Joachim van Fiore en duivelgenootschappen.

Tijdens zijn studie hield Bredius zich meer dan strikt geboden was, bezig met het Jodendom (inclusief de Kabbalah), de gnostiek, de Alexandrijnse school met Origenes, de Antiocheense school en de neoplatonici Jamblichus, Proclus en Plotinus.

Het protestantisme bood hem niet genoeg ruimte voor het mystiek-esthetische en misschien ook het ascetische. De Rooms-katholieke kerk met haar oude tradities en vooral haar oude kerkmuziek, waarmee hij tijdens een onderduikperiode in een Frans klooster intensief kennismaakte, lag meer in zijn lijn. Vooral voor het min of meer ascetische Jansenisme, het klooster van Port Royal, en de

opmerkelijke en polemische figuur van Blaise Pascal had hij grote bewondering en natuurlijk ook voor een middeleeuwse platonische denker en theoloog als Nicolaas van Cusa. Een Frans zijpad betreft Bredius' passie voor de Maagd van Orléans, Jeanne d'Arc.

Het Rooms-katholicisme bleek een voor Bredius veel oorspronkelijker variant te hebben, waarin de gehele mystieke wereld van het vroege christendom in het nabije Oosten haar sporen hoorbaar achtergelaten had: de Byzantijnse kerkmuziek. Een van de weinigen die zich met deze betrekkelijk onontgonnen tak van de musicologie bezighield was Egon Wellesz, hoogleraar in Wenen en de grondlegger van de serie 'Monumenta Musicae Byzantinae'. Bij hem studeerde Bredius Byzantijnse musicologie. Muziek die in een bepaalde traditie wortelt, kan uiteraard niet gezien worden en nog minder bemind, los van die traditie, en deze bleek zeer veelomvattend te zijn: de vroeg-christelijke wereld van het Nabije Oosten en Klein-Azië; de Byzantijnse wereld, geschoeid op Latijns-Griekse leest en verrijkt met het geestesgoed van omringende, oeroude volkeren en tradities; de enorme invloedssfeer van dit middeleeuwse rijk; haar volkomen eigen ontwikkelingsloop en haar rijke geschiedenis; de zeker toen voor een westerling mystieke Byzantijnse liturgie waarop het Byzantijnse hofritueel van grote invloed geweest was; en uiteraard de Byzantijnse kerk met haar duidelijk Griekse en Slavische variant; het Byzantijnse geloofsleven, dat veel meer dan elders, vooral door het contemplatieve en ascetische leven van de monniken bepaald werd, en vooral dit laatste trok Bredius aan. Met het oosters christendom is de oosters christelijke sacrale kunst onlosmakelijk verbonden en daarmee de levens van de vele, vooral in het Oosten vereerde heiligen.

Een ascetisch mens met een neiging tot mystiek voelt zich uiteraard thuis in de Middeleeuwen en de middeleeuwse literatuur. De stille getuigen hiervan op de boekenplanken zijn legio: de Arthurlegenden, Floris ende Blanchefloer, de Graallegenden, Walther von der Vogelweide, Chrétien de Troyes, Wolfram von Eschenbach, Ruusbroec, Hadewijch, Zuster Bertken en de laatste Middeleeuwer, Dante. In deze bibliotheek zijn een behoorlijk aantal boeken die het ex libris van Jan de Vries, de vroegere hoogleraar Oudgermaanse taal en letterkunde in Leiden, dragen.

De afdeling Nederlandse literatuur wordt bepaald door dichters als Jacques Perk, Verwey en Kloos, maar vooral door Guido Gezelle, Arthur van Schendel en natuurlijk Boutens die onder invloed van Plato steeds mystiek-wijsgeriger werd. Meer wereldse dichters ontbreken volkomen. De romantische Duitse literatuur is min of meer compleet aanwezig en van de Engelse literatuur en kunst is vooral de verzameling boeken van de Prerafaëlieten opmerkelijk; met hen betreden wij een realistisch-sprookjesachtige wereld, in de kunst uitgedrukt in heldere kleuren en een ongelooflijke aandacht voor het detail.

Met de belangstelling voor reizen en vreemde landen groeit ook de belangstelling voor talen: de heer Bredius bouwde een prachtige verzameling woordenboeken en grammatica's op.

Natuurlijk kan de Brediusstichting niet alle vakgebieden uitbreiden die hier in beginsel aanwezig zijn. Om te beginnen zouden andere bibliotheken nutteloos overlapt worden en verder zou dat een aangelegenheid zijn die een stichtingsbegroting meer dan verre zou overschrijden. Wij richten ons dus vooral op de Byzantijnse musicologie, de iconenkunst en hagiografie, naast de belangrijkste handboeken en de boeken die in verband staan met voor het stichtingsprogramma belangrijke onderwerpen, zoals de kruistochten en Outremer.

Familie Jurgens – Heerlijkheid Horssen

Als kind kwam ik samen met moeder Bep ook vaker op het landgoed Heerlijkheid Horssen van de familie Jurgens met een groot eigen jachtterrein. Toen ik 50 jaar werd heb ik daar met dank aan Frans Jurgens een groot weekend feest gegeven.

Met de latere koper heb ik nog enige tijd contact gehad, maar de gemeente Druten gaf hun geen recht om daar een natuur begraafplaats te realiseren. Het wordt nu verbouwd tot een wooncentrum.

Anno 2025 zijn er plannen voor een zorgcentrum met appartementen. Jammer voor dit bijzondere landgoed.

